

פרשת נשא - שבועות תשפ"ו לנשים רות בזכותן של בנות לוט

הרן אבי האמהות

אמר רב יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני" (סוטה דף ב.), קודם לידת הולד צריך לדעת מי אבותי, כדי לדעת מה יהיו כוחותיו. עם ישראל נולד משלושת האבות, אברהם יצחק ויעקב, שלושת עמודי העולם. מדותיהם הם שלושת הדברים שעליהם העולם עומד, "על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות א, ב.).

עם ישראל הגיע גם מארבעת האמהות, כולם מצאצאי הרן אחי אברהם. אברהם והרן גדלו יחד בבית תרח, קם אברהם ושייבר פסילי אביו. אביו זעם והלשין לנמרוד, בני שייבר את הפסילים. נמרוד הכניס את אברהם שהפיץ את שם ה' בעולם לכבשן האש. מביא המדרש (בראשית רבה לח, יג):

"הוה תמן הרן קאים פלוג (היה שם הרן שעמד באמצע), אמר, מה נפשך אם נצח אברהם, אנא אמר מן דאברהם אנא (אומר שאני עם אברהם), ואם נצח נמרוד, אנא אמר דנמרוד אנא (אומר שאני עם נמרוד). כיון שירד אברהם לכבשן האש וניצול, אמרין ליה דמאן את (אמרו לו, עם מי אתה?), אמר להון, מן אברהם אנא (אמר להם, אני עם אברהם), נטלוהו והשליכוהו לאור ונחמרו בני מעיו, ויצא ומת על פני תרח אביו".

הרן לא ניצל מכבשן האש, כיון שאין אמונתו תמימה, הוא נכנס לאש על מנת שיעשה לו נס, במצב שכזה אין הקב"ה עושה נס. אמנם, היחיד שהלך עם אברהם במסירות נפש היה הרן, היו רבים שראו את אברהם יוצא מכבשן האש, ורק הרן הלך עמו במסירות נפש, לכך זכה שכל האמהות היו מצאצאיו. אברהם אבינו ריחם על אביו תרח, שמחמתו נהרג בנו, הרן. ולכך נשא את בתו שרה. אף נחור ריחם על אביו, ולכך את מלכה בת הרן לאשה. נכדתם היא רבקה אמנו. בנות נכדם לבן, הם רחל ולאה והשפחות. בזכות מסירות נפשו של אברהם באור כשדים, זכה לקדש את הרן, אבי האמהות כולם. ומאידך, הרן הוא אבי שונאינו הגדול ביותר, לבן, שרצה לעקור את הכל. מזרעו יצאו עמון ומואב שלא רצו לקדם את עם ישראל בלחם ובמים במצרים, הם המתנגדים למדת החסד. מהם יצאו רות המואביה ונעמה העמונית, מתוך הטומאה יצא מלך המשיח.

אפשר דהוי להו תקנתא בתשובה

כך מצינו במעמד הר סיני. עם ישראל זכו לקבל את התורה, הקב"ה מנסה אותם ארבעים יום לראות אם יזכו לקבל את הלוחות הראשונות, שבהם יזכו לחירות ממלאך המוות, מיצר הרע ומשעבוד מלכיות. אך ביום הארבעים, הערב רב שואלים היכן משה רבינו, הוא היה אמור לרדת היום, כנראה איננו. עלינו לעשות עגל זהב. אולם טעו בחשבונם, הם חישבו את יום עלייתו של משה רבינו למרום, ומכיון שמשה רבינו עלה ביום, יום זה אינו שלם, אין לילו עמו. ולכך משה רבינו ירד רק למחרת.

"וירא העם" - העם הוא לשון הפחותים שבעם, ואלו ארבעים אלף איש מהעבר רב, באו הערב רב אל אהרן ואמרו: "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו", משמעות הפסוק שבאו הערב רב לאהרן ואמרו לו עשה לנו אלוקים, אך מביא הילקוט שמעוני (שצא): "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו" - מה ראה, ראה חור זבוח לפניו, אמר אי לא שמענא להו (אמר אהרן: אם לא אשמע לה) עבדין לי כחור ומקוים בהו (יעשו לי כחור ויהרגוני, ויתקיים בהם) "אם ייהרג במקדש ה' כהן ונביא" (איכה ב, כ) ולא הויה להו תקנתא לעולם (ולא יהיה להם תקנה לעולם), מוטב ליעבדו עגל אפשר דהוי להו תקנתא בתשובה (מוטב שיעשו עגל, ואפשר שתהיה להם תקנה בתשובה)".

אהרן ראה שקודם שבאו אליו בבקשה לעשות עגל, כבר באו לחור, ואף שאמר משה לכו אל אהרן וחור, ביכרו ללכת אל חור לבדו, וכנראה חשבו שכאשר יבואו אליו בלבד ישמע לקולם. וכאשר באו העם לחור רוצים אנו מנהיג חדש, נתן להם חור דרשה כדרשת שבת הגדול וביאר להם עד כמה חמורים מעשיהם באומרו, מה זאת לכם, הלא משה התנבא שהוא ירד בעבור ארבעים יום, ומוחזק הוא שדבריו אמת. ואם נראה לכם שעבר ארבעים יום והוא לא ירד, כנראה שטעיתם בחשבונכם, מפני שמניתם מיום העליה, וכיון שאין לילו עמו, מונים רק מהיום שלמחרת. ובפרט שזו נבואה לטובה שאינה שבה ריקם, ולכך חכו יום נוסף.

אך העם בשומעם את דברי חור, הרגוהו. ולכאורה היכן הכרת הטוב למרים אמו של חור שהצילה את ישראל כשגזר פרעה על המילדות להרוג את הוולדות, ומרים ויוכבד אמה סיכנו את נפשם עבור ישראל ולא הרגו את הילדים? ולכך כאשר ראה זאת אהרן אמר אין תועלת במיתתי על

קידוש ה' כחור, ואם איהרג לא יהא להם כפרה על הרגם כהן ונביא, ולכך אנסה לעכבם ככל שאוכל, ואקח על עצמי את החטא של עבודה זרה, ואף אמר "חג לה' מחר", וכוונתו הייתה לטובה ואכן הקריבו שלמים, וסבר אהרון שיתעכבו העניינים עד שירד משה.

מסירות נפשו דחור הביאה לתיקון חטא העגל

חור זכה להיהרג על קידוש ה' אך אין תועלת במיתתו לעם ישראל, ואילו אהרון שהסכים לקחת על עצמו את חטאם של עם ישראל, חי על קידוש ה' וזכותו רבה יותר. ואך כך נראה בפסוקים שחור הוא שצדק במעשהו, דהרי משה הקפיד על אהרן שעשה את העגל. ומאידך ממעשיו של אהרן יצאה תועלת לישראל בכך שהעגל אינו כוח טומאה גמור, דהרי אהרן עשה זאת בלא מחשבת עבודה זרה ובכך ירדה מעט טומאתו, ואף כאשר התעכב אהרן יום נוסף בעשיית עגל הזהב, היו רבים מעם ישראל שבתחילה רצו להצטרף לעבוד את עגל הזהב מחמת שראו את הכשפים בו עשאוהו, ובעקבות ההתמהמהות עזבו את מחשבתם הראשונה ועל כן רק שלושת אלפים איש הצטרפו לעגל הזהב בעדים והתראה, וכל זאת מזכותו של אהרן. אך חור שקידש שם שמים ומת, לא הועיל לישראל במעשהו.

והנה מצינו במדרש (שמות רבה מח, ג-ד):

"ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור" (שמות לא, ב), מה ראה להזכיר כאן חור? אלא בשעה שביקשו ישראל לעבוד עבודת כוכבים נתן נפשו על הקב"ה ולא הניח עמדו והרגוהו, אמר לו הקב"ה חייך שאני פורע לך... כך בשעה שעשו ישראל העגל עמד חור ונתן נפשו על הקב"ה, אמר לו חייך כל בנים היוצאים ממך אני מגדלם שם טוב בעולם. שנאמר "ראו קרא ה' בשם בצלאל... וימלא אותו רוח אלוקים". ולא זה בלבד אלא כל מי שנתעסק במלאכת המשכן נתן בו הקב"ה חכמה ובינה ודעת שנאמר (שמות לו, ח) "ויעשו כל חכם לב"...

ואף אומרת הגמרא בברכות (דף נה.), "יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ", משמעות הדברים, להקים משכן נצרך כוחות שביכולתם להקים שמים וארץ. הרי שגדלותו של בצלאל היא מכוחו של חור וזקנו שמסר נפשו במעשה העגל. בזכות מסירות נפשו למניעת עם ישראל מלחטוא בעגל זכו ישראל מכוחו לתיקון חטאם בעגל בהקמת המשכן. וזכותו היא מחמת שמת על קידוש ה'. וכך הוא במסירות נפשו של הרן, הרן מת על קידוש ה', נראה שלא יצא מכך מאומה, אולם זכה להעמיד מצאצאיו את ארבע האמהות, ואת מלכות ישראל.

רעת תאוות הממון

לוט בן הרן קיבל גם הוא מאברהם את מדת החסד, אמנם בגדר חיקוי. לכך בהגיעו לארץ ישראל גברה עליו תאוות הממון והחלו רועיו להרעות את צאנם במרעה אחרים בטענות, הלא לוט יורש את אברהם שהארץ כולה שלו. אברהם אבינו רואה שכך המצב, אף שדרכו לקרב כל אחד, את לוט הוא מרחק באמרו (בראשית יג, ט-יג), "הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה", לוט רואה שכיכר הירדן כולה משקה, ובוחר לגור שם. למרות שלוט יודע, "ואנשי סדם רעים וחטאים לה' מאד", הם גרים בסמוך אליו, הוא יודע מה דעותיהם, אך תאוות הממון העבירתו על דעתו ועל דעת קונו, הוא הולך לגור ביניהם. ואכן מביא רש"י, "על שהיו שטופי זמה בחר לו לוט בשכונתם במסכת הוריות (דף י:)... ומדרש אגדה הסיע עצמו מקדמונו של עולם. אמר, אי אפשר לא באברהם ולא באלוקיו".

כאן שורש האיסור להינשא לעמון ומואב, תאוותיו הבהמיות ותאוות הממון העבירה את לוט על דעת קונו, כאן טמון טבעם של עמון ומואב, אוהבי הזימה, שונאי החסד, אף שלוט נהג במדת החסד, אך היה זה כחיקוי בעלמא, תאוותיו האחרות גברו על מדת החסד שניקן מאברהם אבינו. ארבעת המלכים כובשים את סדום ומגלים את התושבים ורכושם, אברהם אבינו הולך ומציל את לוט, כרגע לוט בלא רכוש, אינו בעלים על עצמו, אך אינו רוצה לשוב אל אברהם דודו ומצילו.

זכות השתיקה

לוט דבק באנשי סדום עד שנעשה לשופט עליהם בדיניהם. והנה כשהגיעה סאתה של סדום עד לשמים, הגיעו מלאכים להפוך את סדום והצילו את לוט, מביא רש"י (בראשית יט, כט), "ויזכור אלוקים את אברהם", מהו זכירתו של אברהם על לוט, נזכרו שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם, ושמע שאמר אברהם במצרים על שרה (בראשית יב, יט) "אחותי היא", ולא גילה הדבר, שהיה חס עליו, לפיכך חס הקב"ה עליו". אם לוט היה מגלה היכן שרה, היה מקבל שכר עצום מפרעה, הוא לא ידע שיקבל רכוש אדיר גם כשיתווק, כיון שהקב"ה יתן נגעים גדולים בבית פרעה. לוט התגבר על תאוות הממון ולא הסגיר את דודו. זהו זכותו להינצל. ויש להבין מדוע לא ניצל בזכות מצוות הכנסת אורחים שקיים במסירות נפש?

מבאר רבי אהרן קוטלר (משנת רבי אהרון על התורה, עמוד 37):

ושמעתי מהסבא זצ"ל [וכן מאתי בספר יד הקטנה] דעניין הכנסת אורחים של לוט היה רק מעשה של חיקוי מה שראה אצל אברהם, אבל לא הייתה זאת מדרגתו בעצם, שבעצמותו לא היה רק במדרגה זו שלא יעשה עוון פלילי כזה לגרום מיתה לאברהם, ולכן הועיל לו דבר זה יותר. וביאור הדברים, דהלא ודאי שלא היה מעשה חסד זה להכנסת אורחים המעשה היחיד של חסד אצל לוט, אלא שהתורה כתבה רק מעשה זה, וכמו באברהם אבינו שמכל חסדיו המופלאים לא כתבה התורה להדיא רק מעשה אחד של הכנסת אורחים, אך הגדר דמכל מקום לא היה זה עצמיותו, שאפשר לו לאדם

לעשות כל הפעולות הטובות של חסד והטבה ואף בקביעות, ומכל מקום עדיין אינו אינו 'איש חסד' וכדכתיב (משלי יא, יז) "גומל נפשו איש חסד", היינו שיהא זה תוארו וצורתו ומהותו ממש.

לוט מסר נפשו על מצוות הכנסת אורחים, אף במחיר שלום ביתו, אשתו הפריעה לקיום המצווה, ולכך נעשתה נציב מלח. מביא רש"י (בראשית יט, כו), "במלח חטאה ובמלח לקתה. אמר לה תני מעט מלח לאורחים הללו, אמרה לו אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה". אך גם מסירות נפש זו הייתה כמעשה חיצוני, אדם שמהותו מביאתו להכניס אורחים, אינו יכול לגור בתוך עיר שכל חוקיה מכוונים איך לא להכניס אורחים, וודאי שאינו יכול להיות שופט לפי כאלו חוקים. הרי לנו שאין זה פנימיותו, אלא זהו עקמומיותו. וראיה לדבר, אנשי סדום רוצים להרוג את המלאכים, לוט מציע להם את בנותיו, היפך מדת החסד. אולם בנות לוט ירשו את החסד האמיתי מאביהם תלמידו של אברהם אבינו, לכך נישאו לאביהם עד שידעו שזו בושה איומה, אך כדי להחיות את העולם בחשבם שהעולם נחרב, מסרו את כל כבודם העצמי כדי לתקן את העולם, הרי לנו שקנו את מדת החסד הנכונה. ונמצא שכל שורשי האבות, אף מהרן, כוחו של אברהם אבינו הוא.

לוט ניצל בזכות הצלת עמוד התורה

מבאר הרב שטיינמן (ימלא פי תהילתך תורה, עמוד 24):

הנה ידוע כי קיום העולם הוא על ידי התורה, ורש"י בפרשת בראשית (א, א) מביא מחז"ל "בראשית ברא", בשביל התורה שנקראת ראשית. ולא עוד אלא דבפסחים (דף קיח.), "אמר רבי יהושע בן לוי, הני עשרים וששה "הודו" כנגד מי, כנגד עשרים ושש דורות שברא הקב"ה בעולמו ולא נתן להם תורה, וזן אותם בחסדו". ואף על פי שגם לאחר מתן תורה הכל קיים בחסד ה', מכל מקום כנראה שקודם מתן תורה היה צריך מידת חסד מיוחדת, ובלעדיה העולם לא היה יכול להתקיים כיון שלא היה תורה. וגם מה שעמדו עשרים ושש דורות בחסד, זה היה משום שהוא מצב ארצי ועתיד להיות מתן תורה, וכדפירש רש"י (פרשת בראשית א, לא), "תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית על מנת שיקבלו עליהם ישראל ה' חומשי תורה". וכיון שכל קיום הבריאה הוא רק על ידי התורה, כי חוץ מהמצוה שבלימוד התורה, ואי אפשר להיות אדם גדול בלי תורה, התורה היא יסוד קיום העולם (התורה משנה את האדם והעולם, אדם עם תורה הוא אדם אחר), ולכן היצר אפילו אם הוא כבר מניח לקיים את שאר המצוות, הוא מפריע ומשתדל במיוחד לעשות רפיון בלימוד התורה, כי בלתי אפשרי לאדם לגדול בלי תורה. ובדורות הראשונים שלא היה תורה, לא יכלו להגיע למה שצריך למדרגה הכללית, חוץ מיחידים כגון חנוך מתושלח נח שם ועבר והאבות הקדושים, ועל ידי שעוסקים בענין זה יכולה לבא השפעה להלהיב ולהתחזק בלימוד התורה.

והנה בפרשת וירא (יט, כט) כתוב, "ויהי בשחת אלוקים את ערי הכנען ויזכר אלוקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה". ופירש רש"י מהו זכירתו של אברהם, על לוט נזכר שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם, ושמע שאמר אברהם במצרים על שרה אחותי היא, ולא גלה הדבר שהיה חס עליו לפיכך חס הקב"ה עליו. והמפרשים הקשו למה לא נזכר לו הזכות שעזב את ארצו והלך עם אברהם, והשפתי חכמים כתב דיש לומר דמה שהלך לוט עם אברהם לא היה לטובת אברהם אלא לטובתו, שאם ימות אברהם יירש הוא אותו, אבל מה שלא גילה אותו ששרה אשתו היא חשבה לטובה לו כיון שהליכתו לא היה אלא לירשו היה לו לגלות ששרה אשתו היא ויהרגו את אברהם וכו'.

ועוד מקשים המפרשים הרי לוט מסר את נפשו על מצוות חסד, בהביאו אל ביתו את המלאכים ואנשי סדום נסבו על הבית מנער ועד זקן, ולולא שהכניסוהו המלאכים בחזקה אל הבית מסתמא היו הורגים אותו, שהרי את בת לוט המיתו על שפרנסה עני (כדאיתא בפרקי דרבי אליעזר, כה). ואם כן הוא קיים הכנסת אורחים במסירות נפש, וזכות זו לא נזכרה כלל, אלא הזכות ששתק על דבר שרה, וצריך ביאור מה הזכות בזה שלא היה מוסר ומלשין.

ובספר משנת רבי אהרן (א, עמוד 145) מביא תירוץ בשם הגאון רבי נתן צבי מסלבודקא זצ"ל, דענין הכנסת אורחים של לוט היה רק מעשה של חיקוי מה שראה אצל אברהם אבל לא היתה זאת מדרגתו בעצם, שבעצמותו לא היה רק במדרגה זו שלא יעשה עוון פלילי כזה לגרום מיתה לאברהם, ולכן הועיל לו דבר זה יותר, עד כאן דבריו. אמנם קצת קשה לומר כן, דהכלל הוא שאי אפשר שאדם יהיה טוב בשלימות בענין אחד ובענין אחר לא יהיה טוב, ואף שמוצאים בבני אדם שיש אצלם כמה ענינים מתוקנים ואחרים לא, מכל מקום אי אפשר להיות שלימות בענין אחד כשבענינים אחרים אין שלימות. וכמו שדיין הלוקח שוחד פסול להיות דיין אפילו בדין תורה שלא לקח בו שוחד, ומבארים משום שאדם שמוכן לעוות את הדין בשביל ענינים פרטיים, לא יכול להיות דיין אפילו כשלא לקח שוחד, כי אין לו דעת נקיה, דראשו מעוקם וכל מהלך מחשבתו נבנית על בלתי נאמנות של נגיעות ופניות...

מדברי חז"ל משמע שלוט היה רחוק מלהקרא צדיק, וכמו שכתב רש"י (פרשת לך לך יג, יא), שאמר אי אפשר לא באברם ולא באלקיו, ועוד שהרי הוא הלך לגור בשכונת עם אנשי סדום ולא הפריע לו רשעתם, ובחז"ל מבואר שבחר לגור בסדום בשביל תאוות (עיי' שם רש"י פסוק י'), הרי שלא היה צדיק, ואם כן לא יכול להיות שהמצוות שעשה במדרגתו היו בשלימות, אמנם אם כן נשאר קשה מה עדיף הזכות ששתק ולא גילה על שרה...

ונראה לבאר דהנה קיום הבריאה הוא התורה, עשרים ושש דורות לא היה תורה בבריאה, תחילת האפשרות שיהיה תורה בעולם היה על ידי אברהם, אברהם היה היסוד ואחריו המשיכו יצחק ויעקב והשבטים, ובניהם יוצאי מצרים קיבלו את התורה בפועל, אבל ההתחלה היה אצל אברהם אבינו, והקב"ה כרת עמו ברית בין הבתרים והבטיחו על ארץ ישראל והנה לוט אף על פי שזכויותיו לא היו מושלמות כראוי מכל מקום היה לו זכות של קיום העולם, דלולא אברהם העולם לא היה יכול להתקיים, כיון שכל קיום העולם זה בזכות התורה, ואברהם היה יסוד התורה בעולם, הוא עצמו ה' תורה ובניו היו תורה, ואחר כך נבנתה התורה של כלל ישראל. ומשום הכי אף על פי שעל כל המצוות שעשה לוט יש ביקורת, דאדם כזה לא יכול לעשות מצוות בשלימות, אבל הזכות שגרגרם שאברהם יחיה ויוכל להיות קיום לעולם, כיון שהוא התורה וממנו נבנו האבות הקדושים וכלל ישראל, אף על פי

שגם זה לא היה בנקיות גמורה, מכל מקום היה לו בזה חלק ושייכות להצלת קיום העולם. וזה חידוש שאף על פי שזכות זו ששתק היתה בשב ואל תעשה, מכל מקום כיון שהיה לו שייכות לקיום העולם, שעל ידו מתקיימת התורה אשר עליה נשען כל העולם, הוא זכה להצלה באופן יוצא מהכלל, שנשלח לזה מלאך מיוחד, שזה הנהגה למעלה מדרך הטבע, וזכה לזה כי על ידי שחם על אברהם אבינו יש לו זכות התורה, ואף על פי שהקב"ה היה יכול להציל את אברהם באופן אחר זה כבר חשבונות שמים.

לוט זכה להציל את אברהם אבינו ממוות, ולכך זכה להינצל מהפיכת סדום ועמורה. בזה זכה להעמיד את רות המואביה מצאצאיו, שהתגיירה בזמן הרעב, בדיעתה שאין מי שינשא לה. נעמי משכנעת את רות שלא להתגייר, אולם "ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה" (רות א, יח). מבאר הגר"א:

ואם בחשיקות נפשו הפנימיות להתקרב אל עושהו במעשי המצוות, אברי הגוף כבדים ועצלים, אז נראה שמדרך הטבע הוא, ולכן נלכש היצר הרע באברי הגוף ורוצה לעכבם מלעשות המצוה, ועל דרך זה גם כן בריש לקיש מתחילה כשנתכוון לעבירה רצו איברי הגוף, עד שאמרו במסכת בבא מציעא (דף פד.) "ושוור (קפץ ועב את) לירדנא בכוחו", וכיון שקיבל עליו עול תורה בעי למיהדר ולא יכול, שכיון שמצד היצר טוב קבל עליו עול תורה, לכן התחיל היצר לעכב ונעשו אברי הגוף כבדים, ואף כאן אינה יכולה לילך אחריה אף שהיא היתה בחורה ממנה, בלתי אמיץ בגוף ויגיעה רבה, אז 'ותחדל' וכו' למנוע אותה מהמצוות, כי הכוונה מצד הטוב הוא.

רות רצונה היה לטוב, לכך היה לה קשה ללכת. ברצונה העז להתגייר, זכתה להקים את מלכות ישראל. רבי שלום שברון היה אומר, מגילת רות מלמדת מהי ההיסטוריה החשובה ביותר. באותו הדור אף אחד לא שם לשתי עניות שחזרו ממואב ולקטו לקט שכחה ופאה בשדות. ושתי אלו, עמדו בניסיון, וזכו להקים את מלכות ישראל. משל למה הדבר דומה, לגלגל ענק המסתובב בפארק, כולם רואים את הגלגל ונהנים. הגלגל עומד על ציר קטן באמצעו המסובב אותו, את הציר אף אחד לא רואה, איש לא מסתכל עליו. אך הוא עיקרו של דבר. דווקא בתוך ההסתרה, בדברים הקטנים שאינם נראים, נמצא עיקרו של דבר. "הזהירו בבני עניים שמהן תצא תורה" (נדרים דף פא.), מתוך האנשים שאינם מפורסמים, גדלים גדולי התורה.

רות זכתה להביא את הבריאה לתכליתה

"אמר רבי יצחק (תהלים פט, כא) "מצאתי דוד עבדי" היכן מצאתיו בסדום (בראשית רבה מא, ד). מתוך טומאת מואב המתנגדים לחסד, נכתבה מגילת רות שכולה חסד, ונקראת ביום מתן תורת חסד. איתא במדרש (רות רבה ב, יד), "אמר רבי זעירא, מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה, ולא איסור ולא היתר, ולמה נכתבה, ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים". בועז אומר לרות (רות ג, י), "ויאמר ברוכה את לה' בתי היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר". מבאר רבי וידאל הצרפתי בביאורו צוף דבש, "אף כי מצאנו ראינו בבנות לוט ששכבו עם אביהן הזקן לקיום הזרע, וזה חסד היה כמו שאמר בפרקי דרבי אליעזר (כא), אבל את היטבת והוספת חסדך על אמך, כי הן חשבו כי כבר אבד העולם, ואין איש מבלעדי אביהן הזקן, אבל את, הרי יש עוד אנשים אנשי חיל וכוח, ועם כל זה לא הלכת אחריהם, אם כן גדול כוחך מכוחן". רות הוכיחה במעשיה שמהותה היא מדת החסד, הולכת להינשא לזקן כיון שכוונתה לשם שמים בלבד, להקים זרע בעולם. אף בנות לוט נהגו כך, אך הן חשבו שאין עוד אדם מלבדם בעולם, שונה מהם רות שידעה שהעולם יתקיים בלעדיה, אך רצתה גם היא לשם שמים לקיים את העולם, ולכך נישאה לבועז הזקן. מנישואין במטרה לשם חסד, מקימים את מלכות ישראל, ממואב המתנגד לחסד. המלכות היא ביטוי החסד, המסירות לטובת העם.

במלכות בעם ישראל נוסף אף גילוי כבוד מלכותו יתברך בבריאה. המלך מחויב להחזיק כל היום ספר תורה בידו, עבודתו לקרב את עם ישראל לקב"ה. "וישב שלמה על כסא ה' למלך תחת דויד אביו" (דברי הימים א-כט, כג). תפקיד המלך להביא את העולם אל תכליתו, אל רצון ה' בשעת בריאתו. הקב"ה ברא את העולם להיטיב, ומאידך "וכולם לא בראם אלא לכבודו, שנאמר (ישעיה מג, ז) "כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", ואומר (שמות טו, יח) "ה' ימלוך לעולם ועד" (תנא דבי אליהו זוטא, יז). הקב"ה ברא את העולם לכבודו, שיוכל להיטיב לברואים שיכירו במלכותו. זהו עבודת המלך, לקרב את האדם לקב"ה, שזהו תכלית הבריאה. זהו זכותה של רות שהתקרבה לקב"ה, וזכתה להעמיד את מלכות ישראל, את תכלית הבריאה.